

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ & QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRẦN TRUNG VỸ

PHÁT TRIỂN CHUỖI GIÁ TRỊ CÂY DƯỢC LIỆU
TỈNH QUẢNG NINH

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ & QUẢN TRỊ KINH DOANH

TRẦN TRUNG VỸ

PHÁT TRIỂN CHUỖI GIÁ TRỊ CÂY DƯỢC LIỆU
TỈNH QUẢNG NINH

Ngành: Quản lý kinh tế
Mã số: 9.34.04.10

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

Hướng dẫn 1: TS. Phan Văn Hùng

Hướng dẫn 2: TS. Nguyễn Thị Lan Anh

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, dựa trên sự hướng dẫn của tập thể các nhà khoa học và các tài liệu tham khảo đã được trích dẫn. Báo cáo phản ánh trung thực kết quả nghiên cứu của cá nhân tôi và chưa được công bố trên bất kỳ một công trình nào khác./.

Nghiên cứu sinh

Trần Trung Vỹ

LỜI CẢM ƠN

Tôi trân trọng gửi lời cảm ơn tới Ban Giám hiệu, Thầy, Cô giáo, các nhà khoa học của Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh, đặc biệt là các cán bộ, giảng viên của Khoa Quản lý - Luật kinh tế và Phòng Đào tạo đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến TS. Phan Văn Hùng và TS. Nguyễn Thị Lan Anh đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ tôi để hoàn thành Luận án.

Tôi gửi lời tri ân đến gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã luôn đồng hành, động viên, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian học tập và nghiên cứu.

Trân trọng cảm ơn!

Nghiên cứu sinh

Trần Trung Vỹ

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	viii
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	x
DANH MỤC CÁC HÌNH, SƠ ĐỒ, HỘP	xii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
2.1. Mục tiêu tổng quát:	3
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
3.1. Đối tượng nghiên cứu	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Những đóng góp mới của luận án	4
5. Kết cấu của luận án	4
Chương 1 TỔNG QUAN CÁC NGHIÊN CỨU VỀ CHUỖI GIÁ TRỊ VÀ CHUỖI GIÁ TRỊ DƯỢC LIỆU.....	5
1.1. Tổng quan các công trình nghiên cứu về chuỗi giá trị.....	5
1.1.1. Các công trình nghiên cứu về chuỗi giá trị ở nước ngoài.....	5
1.1.2. Tổng quan công trình nghiên cứu về chuỗi giá trị ở trong nước	11
1.2. Tổng quan các công trình nghiên cứu về cây dược liệu và chuỗi giá trị dược liệu	16

1.2.1. Tổng quan các nghiên cứu về cây dược liệu ở nước ngoài	16
1.2.2. Tổng quan các nghiên cứu về cây dược liệu ở trong nước.....	18
1.2.3. Tổng quan nghiên cứu về chuỗi giá trị dược liệu ở nước ngoài	21
1.2.4. Tổng quan nghiên cứu về chuỗi giá trị dược liệu ở trong nước	24
1.3. Đánh giá chung về các công trình nghiên cứu về chuỗi giá trị, dược liệu và chuỗi giá trị dược liệu.....	26
1.3.1. Đối với các công trình nghiên cứu về chuỗi giá trị.....	26
1.3.2. Đối với các công trình nghiên cứu về cây dược liệu	27
1.3.3. Đối với các công trình nghiên cứu về chuỗi giá trị dược liệu	27
1.4. Xác định khoảng trống trong nghiên cứu.....	28
Tóm tắt chương 1	29
Chương 2 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN CHUỖI GIÁ TRỊ DƯỢC LIỆU.....	30
2.1. Một số vấn đề lý luận về phát triển chuỗi giá trị dược liệu	30
2.1.1. Lý luận về dược liệu	30
2.1.2. Lý luận về phát triển, chuỗi giá trị, phát triển chuỗi giá trị	32
2.1.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển chuỗi và chuỗi giá trị dược liệu	40
2.2. Cơ sở thực tiễn về phát triển chuỗi giá trị dược liệu.....	41
2.2.1. Kinh nghiệm phát triển dược liệu theo chuỗi giá trị của một số địa phương trong nước	41
2.2.2. Bài học vận dụng cho phát triển chuỗi giá trị dược liệu tỉnh Quảng Ninh	46
Tóm tắt chương 2	48

Chương 3 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	50
3.1. Câu hỏi nghiên cứu	50
3.2. Quy trình nghiên cứu của luận án	50
3.3. Phương pháp tiếp cận và khung phân tích	50
3.3.1. Phương pháp tiếp cận.....	50
3.3.2. Khung phân tích đề tài	53
3.4. Phương pháp thu thập thông tin	55
3.4.1. Phương pháp thu thập thông tin thứ cấp	55
3.4.2. Phương pháp thu thập thông tin sơ cấp.....	55
3.5. Phương pháp xử lý và phân tích thông tin	57
3.5.1. Phương pháp xử lý thông tin.....	57
3.5.2. Phương pháp phân tích thông tin	57
3.6. Chỉ tiêu phân tích	59
3.6.1. Chỉ tiêu phản ánh kết quả sản xuất của các tác nhân tham gia chuỗi giá trị dược liệu	59
3.6.2. Chỉ tiêu phản ánh hiệu quả sản xuất của các tác nhân tham gia chuỗi .	60
3.6.3. Chỉ tiêu phản ánh sự phát triển chuỗi	61
Tóm tắt chương 3	62
Chương 4 THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CHUỖI GIÁ TRỊ CÂY DƯỢC LIỆU TỈNH QUẢNG NINH	63
4.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội tỉnh Quảng Ninh.....	63
4.1.1. Đặc điểm tự nhiên [60]	63
4.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội [59]	66

4.2. Vị trí, vai trò ngành sản xuất dược liệu trong sự phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Quảng Ninh.....	71
4.2.1. Vị trí của ngành sản xuất dược liệu trong sự phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Quảng Ninh.....	71
4.2.2. Vai trò của ngành dược liệu trong phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Quảng Ninh.....	73
4.3. Thực trạng phát triển sản xuất dược liệu tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2013 - 2017.....	74
4.3.1. Tình hình trồng dược liệu tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2013 - 2017.....	74
4.3.2. Tình hình tổ chức sản xuất dược liệu tỉnh Quảng Ninh (2013 - 2017).....	78
4.3.3. Tình hình chế biến, phân phối và tiếp thị sản phẩm dược liệu tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2013 - 2017.....	79
4.4. Phân tích chuỗi giá trị cây dược liệu tỉnh Quảng Ninh.....	81
4.4.1. Phân tích chuỗi giá trị cây dược liệu tỉnh Quảng Ninh.....	81
4.4.2. Phân tích các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển chuỗi giá trị dược liệu tỉnh Quảng Ninh.....	108
4.4.3. Đánh giá chung về phát triển chuỗi giá trị cây dược liệu tỉnh Quảng Ninh.....	116
4.4.4. Phân tích SWOT và đề xuất giải pháp phát triển chuỗi giá trị dược liệu tỉnh Quảng Ninh.....	123
Tóm tắt chương 4.....	127
Chương 5 GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN CHUỖI GIÁ TRỊ CÂY DƯỢC LIỆU TỈNH QUẢNG NINH ĐẾN NĂM 2025.....	128

5.1. Quan điểm và mục tiêu phát triển chuỗi giá trị dược liệu tỉnh Quảng Ninh đến năm 2025	128
5.1.1. Quan điểm phát triển dược liệu tỉnh Quảng Ninh [30]; [31];[32]	128
5.1.2. Mục tiêu phát triển dược liệu tỉnh Quảng Ninh [27]; [28]	130
5.2. Giải pháp chủ yếu nhằm phát triển chuỗi giá trị dược liệu tỉnh Quảng Ninh đến năm 2025	131
5.2.1. Phát triển sản xuất nguồn nguyên liệu và nâng cao chất lượng sản phẩm thô	131
5.2.2. Xây dựng và phát triển chuỗi sản phẩm đối với một số dược liệu tiềm năng	133
5.2.3. Phát triển (nâng cấp) chuỗi giá trị cây dược liệu tỉnh Quảng Ninh....	135
Tóm tắt chương 5	144
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	145
1. Kết luận	145
2. Kiến nghị	147
TÀI LIỆU THAM KHẢO	150
PHỤ LỤC	158

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Tiếng Việt

CP	: Cổ phần
DN	: Doanh nghiệp
GTGT	: Giá trị gia tăng
HQKT	: Hiệu quả kinh tế
HT	: Hợp tác
HTX	: Hợp tác xã
KH&CN	: Khoa học và công nghệ
KTMD	: Kích thích miễn dịch
KT-XH	: Kinh tế - xã hội
LĐ	: Lao động
NCS	: Nghiên cứu sinh
OCOP	: Chương trình “Mỗi xã/phường một sản phẩm”
TNHH MTV	: Trách nhiệm hữu hạn một thành viên
TP	: Thành phố
TTTT	: Tri thức truyền thống
TX	: Thị xã
UBND	: Ủy ban nhân dân
YHCT	: Y học cổ truyền

Tiếng Anh (xếp theo a → z từ viết tắt)

EVFTA:	Hiệp định thương mại tự do Việt Nam Liên minh Châu Âu (European-Vietnam Free Trade Agreement)
ETA :	Hiệp định thương mại tự do (Estimated Time Arrival)
FAO:	Tổ chức nông lương thế giới (Food and Agricultural Organization)
GTZ:	Tổ chức hợp tác phát triển Đức (German Agency for Development Co-operation Gesellschaft Technische Zusammenarbeit)